

ROZHOVOR

ových dětí do důchodu, říká v rozhovoru ekonom Filip Pertold. V nové studii zkoumá problémy regionů.

Hlavu nejméně dotací



FOTO: GABRIEL KUČIČKA, DENÍK N

na továrničku nebo sklad nebo schválně novou investici na zelené louce.

Malé obce ale z investic často nemají téměř žádný prospěch. Rozpočtové určené daní téměř nereflektuje, jestli v obci vzniká průmyslová zóna nebo nová továrna. Zisky zůstávají jinde, obci se zvýší jen náklady – třeba na infrastrukturu nebo údržbu okolí. Daně z nemovitostí jsou nízké, takže ani tudy do rozpočtu nic nepřiteče.

Co tedy dělat jinak, když nepulární slučování obcí nikdo ani nenavrhne?

Měli bychom posílit spolupráci mezi obcemi – ideálně ve formátu společenství obcí. Ten už v zákone existuje, ale motivace k jeho využívání jsou slabé. Ideální by podle mě bylo organizovat správu na úrovni obcí s rozšířenou působností (ORP), kterých je v Česku něco přes dvě stě. To je rozumná velikost: tyto obce jsou přirozenými ekonomickými centry, kam lidé z okolí dojíždějí za prací.

Právě tam by měla být koncentrována správa veřejných služeb – školky, sociální péče, doprava, infrastruktura. ORP k tomu mají nejlepší předpoklady. Pokud se nikdy politicky neodhodláme do nich volit přímo, měli bychom alespoň silně motivovat sdílení jejich agend, například přes společné technické služby nebo vodohospodářství.

Uvedu příklad: cena vody se od devadesátých let zvýšila snad tisícinásobně – mimo jiné proto, že šest tisíc malých obcí nemá sílu vyjednávat s monopolními dodavateli. Když by byly větší a lépe koordinované, dosáhly by na úplně jiné podmínky.

JAK VZDĚLÁVAT A MOTTVOVAT LIDI

Hnutí ANO jako vůdčí síla vznikající vlády už představilo svou hospodářskou strategii, ve které uznává problém rozdílného vývoje českých regionů. Jak hodnotíte například nápad na zavedení eko-

nomických zón v zaostávajících regionech, ve kterých by se po určitou dobu neplatily daně, což by mělo nastartovat růst?

Nejsem si jistý, že to je správná cesta. Řada regionů netrpí tím, že by v nich nebyla práce – nezaměstnanost je tam sice vyšší než průměrná, ale pořád nízká. Problém je jinde: pracovní místa jsou málo kvalifikovaná a špatně placená. Daňová úleva by to příliš nezměnila. Spíš by přilákala firmy s nižší přidanou hodnotou, které hledají levnou pracovní sílu. To není ten typ investic, jenž regiony potřebují.

Mnohem důležitější je zaměřit se na obecné uvolnění administrativních bariér pro investice a na zlepšení kvality pracovní síly. Data však ukazují, že právě v nejpostíženějších regionech je paradoxně nejnižší podíl lidí účastnících se rekvalifikací. Tam je třeba hledat cesty, jak motivovat lidi, aby se vzdělávali a posouvali.

Dlouhodobým problémem českého hospodářství je, že lidé příliš nemění zaměstnání, což by je přitom mohlo mzdově posunout nahoru. Končící vláda proto prosadila takzvanou flexinovelu zákoníku práce, která mimo jiné v prvních měsících zvyšuje podporu v nezaměstnanosti, aby se lidé nebáli jít na čas na úřad práce. Hnutí ANO slibuje podporu ještě dál navýšit až na úroveň devadesátí procent mzdy. Co na to říkáte?

Jsem spoliaturem návrhu, který zvyšuje podporu v nezaměstnanosti na osmdesát procent čisté mzdy během prvních dvou respektive tří měsíců u starších pracovníků. Poté tato podpora výrazně klesá. Změna začne platit od 1. ledna a týká se jak lidí, kteří jsou nezaměstnání dobrovolně, tak těch, kteří byli propuštěni. Tyto dvě skupiny se teď nově posuzují stejným způsobem.

Myslím, že bychom měli chvíli počkat a sledovat, jak se to projeví v praxi. Proto bych byl zatím opatrný a nechal bych tomu čas, aby si systém sedl.

Tomu rozumím, ale není obecným problémem samotná náturná Čechů, kteří jsou tak trochu zápecníci? Ve studii sám konstatujete, že lidé v regionech nedojždějí příliš daleko za prací, i když by to mohlo znamenat, že například o dvacet kilometrů dál by sehnali lepší práci...

Tady bych zatím s hodnocením počkal, až se od ledna rozběhne hlavní část flexinovely. Jsou tady ale změny, které už proběhly. Změnily se třeba úřady práce. Dřív v podstatě jen vyplácely dávky a o zaměstnanost se příliš nestaraly. Za ministra Mariana Jurečky ale došlo k rozsáhlé digitalizaci a k přesměrování zaměstnanců úřadů práce právě na oblast zaměstnanosti – aby s lidmi víc pracovali, pomáhali jim hledat práci a byli celkově vstřícnější. Takže jde o soubor kroků, které by dohromady mohly situaci na trhu práce zlepšit.

Samozřejmě že to úplně nezmění povahu Čechů, o které mluvíte. Ale u části lidí to může zafungovat. Je pravda, že podle mezinárodních statistik máme nižší pracovní mobilitu než třeba Polsko. Doufám ale, že se aspoň posuneme o stupeň výš.

V regionech, které jsou ekonomicky slabé a kde je málo pracovních příležitostí, tato opatření sama o sobě moc nezaberou – pokud tam nejsou zajímavé nabídky práce, lidé se logicky nemají kam pohnout. Ve vyspělejších regionech už dnes vidíme, že neobslazené zůstávají dobře placené pozice. Často proto, že se lidé – zejména ve vyšším věku – bojí změny a finanční nejistoty. A právě toto obavu by reforma mohla alespoň částečně odhpnout.

Neočekávám, že přijde nějaká revoluce přes noc. Věřím však, že mo-